

AUGUST BOVER I FONT

LA NACS (NORTH AMERICAN CATALAN SOCIETY)
I LA «CATALAN REVIEW»

La NACS

L'inici dels estudis catalans a Amèrica del Nord cal situar-lo cap als anys trenta, després que Josephine de Boer descobrís la cultura catalana en un viatge a Mallorca el 1927. De Boer, que va ser mantenidora als Jocs Florals de la Llengua Catalana celebrats a Nova York l'any 1951 —on Joan Coromines va donar a conèixer el que després seria el famós opuscle *El que s'ha de saber de la llengua catalana*— va aconseguir que l'any 1958 la Modern Language Association decidís crear una Secció Catalano-Provençal en l'estructura dels seus congressos, la qual es va convertir en la primera tribuna de la catalanística nord-americana. Més endavant, la MLA va anar concedint més espai als temes específicament catalans en les seves reunions anuals; a partir del 1978 s'hi va celebrar una sessió especial dedicada a aquests temes, i dues, una de lingüística i una de literària, des de 1983.

D'altra banda, la solitària docència de Joan Coromines a la Universitat de Chicago des de finals dels anys quaranta —on va formar una sèrie d'alumnes que ben aviat van constituir les primeres files de la catalanística nord-americana, com per exemple Joseph Gulsoy— es va veure reforçada, a partir dels anys seixanta, per l'establiment en centres universitaris nord-americans de diversos especialistes europeus, majoritàriament catalans —com ara Josep Roca-Pons o Albert Porcheras-Mayo—, i per les estades d'Antoni M. Badia i Margarit a les universitats de Georgetown i Madison, cosa que va fer possible la formació de nous professors i investigadors. Certament, la iniciativa de la catalanística provenia del camp filològic, però no podem pas deixar de banda que hom comptava amb importants col·laboradors d'altres camps científics: arquitectes com Josep Lluís Sert, metges i bioquímics com Jordi Folch-Pi, Jaume Pi-Sunyer, Alfred Giner-Sorolla o Joan Oró, filòsofs com Josep Ferrater-Móra, historiadors com Robert I. Burns, Gabriel Jackson o Thomas Bisson, o historiadors de l'art com George R. Collins, entre altres. Sense oblidar el prestigi que ja posseïen a Amèrica del Nord les obres d'artistes com Pau Casals, Joan Miró o Antoni Tàpies, per citar alguns noms.

Si a tot això afegim els canvis que s'estaven operant als Països Catalans després de

la mort del dictador, comprendrem que diversos professors consideressin arribat el moment de celebrar un col·loqui sobre estudis catalans i constituir una associació. Així, doncs, després de l'acord entre els professors Roca-Pons i Porqueras-Mayo i d'una intensa preparació, del 30 de març a l'1 d'abril de 1978 va tenir lloc el I Col·loqui d'Estudis Catalans a Amèrica del Nord,¹ sota la presidència honorària d'Antoni M. Badia i Margarit, aleshores rector de la Universitat de Barcelona. El col·loqui va comptar amb un centenar de participants (procedents de cinc universitats canadenques i de vint dels Estats Units) i s'hi van llegir gairebé una quarantena de ponències i comunicacions (deu a la secció de llengua, vint-i-dues a la de literatura i sis a la miscel·lània).² D'altra banda, aquest primer col·loqui ja va presentar l'esquema que després ha esdevingut característic dels col·loquis de la NACS, o sigui, el doble vessant de reunió científica i d'instrument difusor de la cultura catalana, amb exposicions, concerts, recitals, conferències, etc. —cal destacar, en aquesta ocasió, l'exposició bibliogràfica, que va ser donada a la biblioteca de la universitat anfitriona. I, tal com estava previst, l'assemblea general va aprovar-hi els estatuts de l'associació, de manera que la NACS va quedar oficialment constituïda.³ Amb el foment de la cultura catalana i la promoció de l'ensenyament de la nostra llengua i la nostra cultura a les institucions docents dels Estats Units i el Canadà com a objectiu principal, la NACS es va comprometre també a preparar els futurs col·loquis i les actes corresponents. La primera Junta de Govern va tenir J. Roca-Pons com a president i, per tal de mantenir el contacte entre els seus membres, la NACS va iniciar la publicació d'un butlletí interior, el primer número del qual va aparèixer el desembre de 1978, a cura de Nathaniel B. Smith.

El segon col·loqui va tenir lloc a la Universitat de Yale, a New Haven, Connecticut, del 17 al 19 d'abril de 1979, sota la direcció de J. Roca-Pons i Manuel Duran. S'hi van llegir uns setanra-cinc treballs⁴ i, entre altres activitats, cal destacar una exposició de novetats bibliogràfiques i una d'obres de Joan Miró, així com les confe-

1. Vegeu CAIRNE REI-GRANGER i JAUME MARTÍ-OLIVELLA, *I Col·loqui d'Estudis Catalans a Nord-amèrica*, «Serra d'Or» (setembre de 1978), ps. 33-35.

2. Vegeu *Estudis de llengua, literatura i cultura catalanes. Actes del Primer Col·loqui d'Estudis Catalans a Nord-amèrica (Urbana, 30 de març-1 d'abril de 1978)*, a cura d'Albert Porqueras-Mayo, Spurgeon Baldwin i Jaume Martí-Olivella (Montserrat 1979).

3. Sobre la NACS, vegeu JOSEPH GUISOY, *Els estudis catalans a Nord-amèrica*, «Estudis de Llengua i Literatura Catalanes», v [= *El català a Europa i a Amèrica*] (1982), ps. 245-267; JOSEP ROCA-PONS, *La NACS (North American Catalan Society)*, «Estudis de Llengua i Literatura Catalanes», v, [= *El català a Europa i a Amèrica*] (1982), ps. 43-54; NATHANIEL B. SMITH, *La catalanística nord-americana ha «sortit de l'armari»*, «Serra d'Or» (genet de 1985), ps. 37-40; ALBERT PORQUERAS-MAYO, *Els estudis catalans i la North American Catalan Society (NACS)*, «Estudis de Llengua i Literatura Catalanes», xii [= *Miscel·lània Antoni M. Badia i Margarit*, 4] (1986), ps. 231-243; A. BOVER I FONT, *The North American Catalan Society*, «Catalonia Culture», 8 (març de 1988), p. 15 [també n'hi ha edició en espanyol i en francès], *North American Catalan Society: desè aniversari*, «Revista de Catalunya», 24 (novembre de 1988), ps. 141-144, i *Catalan Studies in English-speaking Countries*, «BELLS», 2 (1989), ps. 47-51, i especialment, *La North American Catalan Society (de 1978 a 1992)* (Montserrat 1992).

4. Vegeu les *Actes del Segon Col·loqui d'Estudis Catalans a Nord-amèrica (New Haven 1979)*, a cura de Manuel Duran, Albert Porqueras-Mayo i Josep Roca-Pons (Montserrat 1982).

rències del poeta Agustí Bartra i de l'arquitecte Josep Lluís Sert. L'assemblea general va decidir protestar oficialment ran del decret de bilingüisme del País Valencià, atemptatori a la unitat de la llengua. Encara abans del següent col·loqui, el juliol de 1981, la Junta de Govern, llavors presidida per Joseph Gulsoy, va fer pública una carta oberta en contra del *Manifesto* de la —diguem-ne— intel·lectualitat castellano-parlant resident a Catalunya.

La Universitat de Toronto, Ontario (Canadà), va acollir el tercer col·loqui, celebrat entre el 15 i el 17 d'abril de 1982 sota la direcció de J. Gulsoy. Va ser el col·loqui de la consolidació i, entre altres actes que s'hi van organitzar, es va poder contemplar per primera vegada la Mostra d'Art Contemporani Català, és a dir, el fons d'art de la NACS, constituït gràcies a la generositat de trenta-dos artistes dels Països Catalans. D'altra banda, aquesta primera reunió en terres canadenques va comptar amb l'assistència d'unes tres-centes persones, amb una nombrosa participació catalana, entre la qual hi havia Joan Fuster, Josep M. Llopart, Josep M. Casteller, A. M. Badia i Margarit, rector de la Universitat de Barcelona, o l'aleshores conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Max Cahner, així com un nodrit grup d'escriptors joves procedents dels diferents Països Catalans, a més d'alguns especialistes en temes catalans que representaven universitats de la Gran Bretanya, d'Israel i d'Itàlia. Hi van ser nomenats presidents d'honor de la NACS els professors Badia i Margarit i Roca-Pons, al qual es van dedicar les actes d'aquest col·loqui.⁵

El següent col·loqui es va celebrar del 31 de maig al 2 de juny de 1984, a Washington, sota la direcció de J. M. Solà-Solé i amb la col·laboració de la Universitat Catòlica d'Amèrica. L'assemblea va decidir-hi l'ampliació dels estatuts i la creació d'una revista d'estudis catalans; les actes d'aquest col·loqui van ser dedicades al professor Badia i Margarit.⁶

Per tal de no coincidir amb la celebració del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana, el cinquè col·loqui no va tenir lloc fins al març de 1987, a la Universitat de la Florida del Sud, a Tampa, sota la direcció dels professors Edward J. Neugaard i Philip D. Rasico, i alguns dels actes acadèmics es van realitzar a Saint Augustine, la ciutat més antiga dels Estats Units, on el segle XVIII van establir-se unes quantes famílies menorquines els descendents de les quals conserven encara una sèrie de trets lingüístics i culturals.⁷

L'últim dels col·loquis celebrats fins avui va tenir lloc entre el 23 i el 26 de maig de 1990, a la Universitat de la Colúmbia Britànica, a Vancouver, la bella ciutat del

5. Vegeu les *Actes del Tercer Col·loqui d'Estudis Catalans a Nord-amèrica* (Toronto 1982). *Estudis en honor de Josep Roca-Pons*, a cura de Patricia Boehne, Josep Massot i Muntaner i Nathaniel B. Smith (Montserrat 1983).

6. Vegeu les *Actes del Quart Col·loqui d'Estudis Catalans a Nord-amèrica* (Washington D.C. 1984). *Estudis en honor d'Antoni M. Badia i Margarit*, a cura de Nathaniel B. Smith, Josep M. Solà-Solé, Mercè Vidal-Tibbits i Josep Massot i Muntaner (Montserrat 1985).

7. Vegeu les *Actes del Cinquè Col·loqui d'Estudis Catalans a Nord-amèrica* (Tampa-St. Augustine 1987), a cura de Curt J. Wittlin i Philip D. Rasico (Montserrat 1988) i, pel que fa a St. Augustine, Philip D. RASICO, *Els menorquins de la Florida: història, llengua i cultura* (Montserrat 1987).

Pacífic canadenc, sota la direcció d'Arseni Pacheco. Hi van assistir un centenar de persones, s'hi van llegir cinquanta-set treballs, entre ponències i comunicacions⁸ i l'assemblea va nomenar president d'honor Joseph Gulsoy i nou president Curt J. Wittlin. Durant aquest col·loqui es va inaugurar l'exposició permanent de la Mostra d'Art Català de la NACS, que des d'aleshores s'exhibeix a la galeria d'art de la Universitat Simon Fraser. El proper col·loqui se celebrarà del 2 al 4 de juny de 1993 a la Universitat de Califòrnia, a Berkeley.

La «Catalan Review»

Tal com ja he dit, l'assemblea reunida en ocasió del col·loqui de Washington va acceptar el repte de crear una revista internacional de catalanística. Aquesta revista, pluridisciplinària, generalment bilingüe (anglès i català) i d'aparició semestral, va rebre el nom de «Catalan Review» i duu com a subtítol: *International Journal of Catalan Culture*. A més a més dels articles, que en formen el cos principal, la revista inclou obres o fragments d'escriptors catalans acompanyats de la traducció anglesa, ressenyes bibliogràfiques i unes pàgines en anglès amb informació cultural dels Països Catalans.⁹ El primer número (I, 1) va aparèixer el juny de 1986 i va ser un monogràfic titulat *Homage to J. V. Foix*. Altres números monogràfics han estat dedicats a Mercè Rodoreda (II, 2) i a Ramon Llull (IV, 1-2), i en aquests moments n'hi ha un altre en preparació sobre la poesia de Josep Carner.

AUGUST BOVER I FONT

Vocal coordinador de la NACS als Països Catalans
Universitat de Barcelona

8. Vegeu les *Actes del Sisè Col·loqui d'Estudis Catalans a Nord-amèrica (Vanconver 1990)*, a cura de Karl I. Kobbervig, Arseni Pacheco i Josep Massot i Muntaner (Montserrat 1991).

9. Vegeu Josep FAULI, *La revista de las NACS, «Serra d'Or»* (novembre de 1991), p. 38.